

Sådan festede man

- forberedelser og fest

Karetmagerens søn
og slægtens færden i Ryslinge Sogn

Del 5
Fest, familie og friskole

Femte bind af i alt 8 bind

Skrevet i Word
Billedbehandlet i Photoshop
Ombrudt i Publisher

Billedmaterialet er primært egne fotos
samt illustrationer fra internettet

Ryslinge, foråret 2017

Indholdsfortegnelse - Del 5

<i>Kapitel 17:</i> Sådan festede man	5
<i>Kapitel 18:</i> Familiiekomsammen og fester	13
<i>Kapitel 19:</i> Årets gang og traditioner	27
<i>Kapitel 20:</i> Kæledyr	37
<i>Kapitel 21:</i> Ryslinge Friskole og min konfirmation.....	41

Del 1
Mine første år

Del 2
Hestehaveskoven

Del 3
Ryslinge i 1950'erne

Del 4
Barndommen

Del 5
Fest, familie og friskole

Del 6
Ungdomsårene

Del 7
Voksenlivet

Del 8
Min tredje alder

Teater-slogan'et:

"Ej blot til lyst"

Blev selvfølgelig på fynsk til:

**"Skål i skuret
- og ski'e vær' mæ'et!"**

*"Og gid at det må gå dem vel,
og gå dem vel...
og..."*

RYSLINGE-BORGERE TIL FEST

Øverst:

Ingeborg og Thomas Nielsen's sølvbryllup, 14. juni 1954 foran huset på Rødamsvej 10, flankeret af deres døtre.

Tv. Solvejg (18 år). Th. Helga (24 år).

Blandt gæsterne i det, til lejligheden, lejede "træhus", var:

En dreng ?, karetmager Johannes Olsen (min far) og fru Esther ?

Øverst:

Fru ?, købmand Børge Pedersen, fru skomagemester Hansen, Svend Larsen og fru købmand Pedersen.

I midten:

Manufakturhandler Dreymann, fru karetmager Martha Olsen (min mor) og (vistnok) fru manufakturhandler Dreymann.

Nederst:

Hr. ?, Helga Pedersen (Chr. "Tuborg's" hustru) og Damgården's ejer, grd. Isaksen.

Sådan festede man – *forberedelser og fest*

Når der skulle holdes fest, for det skulle der, når man havde barnedåb, konfirmation, bryllup eller rund fødselsdag, så blev den "halve by" inviteret. Sådan syntes vi i hvert fald. Og det var nok fordi alle kendte alle - næsten - og sådan var livet i de små landbysamfund, det havde man gjort i mange årtier.

Så blev der sendt invitationer ud med posten. S.U. Svar udbedes.

Når man viste, "hvor mange bli'r vi", diskuterede mand/kone (mest kone) bordplan og bord-pynt og bord-dækning og... og... og..., nøjagtig som i dag, hvem skulle sidde sammen med hvem, og kunne de nu tale sammen. Det var vist især husmødrene, der gik op de ting. Fatter skulle jo passe sit arbejde.

Boede man på en af de store gårde, hvor man havde et meget stort stuehus med mange rum og dermed megen plads holdt gårdmandsfolket deres fester i hjemmet.

Men ofte lejede man "et træhus", som det hed. Det blev stillet op på gårdspladsen. Nogle træhuse fulgte der borde og stole med. Hvis ikke, så lånte man i Forsamlingshuset eller skolen. Service og bestik kunne man leje hos købmanden eller Brugsen, måske låne det, hvis man foretog alle sine indkøb i forretningen. De har "lånetøj", hed det.

Gårdene var ofte selvforsynende med kød, dvs. man slagtede et dyr, ko, kvie, kalv, gris eller noget fjerkræ, høns, ænder, kalkuner osv.

Vi andre, der ikke havde dyr, måtte købe kødet hos slagteren.

Det samme gjaldt grøntsagerne, dyrkede

man dem ikke selv, måtte man købe hos grønthandleren eller hos gartneren. Alle andre råvarer og øl og sodavand, måske vin, tobaksvarer m.m. blev leveret af vores købmand eller af Brugsen.

Sølvbryllupsfest: fru karetmager Martha Olsen (min mor), manufakturhandler Dreymann, fru købmand Pedersen og tømrer Carl Hansen (gift med Dreymann's datter, Bitten).

Lang tid i forvejen, nogen gange flere år før, havde man bestilt Gudrun "Kogekone". Og nogle damer til at servere og rydde op.

Gudrun var fra Jylland, det kunne vi tydeligt høre på sproget. Hun var slagfærdig og med ægte jysk lune. Hyggelig. Og så havde hun tjek på det.

Hvis vi skulle have musik til at underholde under festen og måske til dans bagefter, var det også en god idé at bestille det lang tid i forvejen.

Men det havde husmoderen selvfølgelig helt styr på.

Kogekone

Gudrun "Kogekone" Mortensen - eller "moster" Ingeborg, som var min mors moster ("moster" Astrid's søster) var også

Bryllupsfoto

BRYLLUPS-FEST

Mens vi boede i "Bakkehuset", min morfar og mormors lille husmandssted i Hestehaveskoven, holdt vores nærmeste nabo, Hans Hansen og Jensine (Møller-Hans og møllerkonen) bryllup

for deres datter Esther og kæresten Knud. Familie, venner, naboer, unge som gamle var inviteret med.

Nogle kan jeg genkende, men de fleste er ukendte. Læs modstående side.

kogekone. Var man kogekone, startede man som regel nogle dage før, festen skulle afholdes.

Afhængig af menuen, som husfruen for længst havde aftalt med kogekonen, var der jo en masse forberedelser, som man var nødt til at lave "på forhånd", som man sagde.

Hvis vi f.eks. skulle have klar suppe, så blev kød og kraftben og urter kogt, samt kød- og melboller fremstillet nogle dage forinden. Det sammen gjaldt peberrods-kødet og -sovsen.

Eller tartelet-fyld med høns i asparges. Så var man jo nødt til at slagte og koge hønsene nogle dage før festen. Tarteletterne blev oftest bestilt, bagt og købt hos bageren.

Nogen gange hentede kogekonen alle råvarerne og fremstillede halvfabrikata hjemme hos sig selv.

De der 4-7 slags småkager til kaffen havde husmoderen bagt længe før. Hun bagte måske også suppehornene, hvis ikke

man bestilte dem hos bageren eller Gudrun ordnede det.

For Gudrun havde helt styr på, hvor meget der skulle bruges, opskrifterne og rækkefølgen osv., alt det madmæssige overlod vi trygt til hende. Men husmoderen blev selvfølgelig spurgt, hvordan hun ville have det.

Nu er jeg jo en ældre, halvgammel mand, som ikke interesserer sig så meget for madlavning (spiser det dog gerne), så det er nok begrænset, hvor meget jeg ved om **"forretningsgangen" i sådan et større madorgie**. Men sådan som jeg fortæller det, er sådan, som jeg husker det - sådan cirka.

Man skal huske på, at i 1950'erne og **1960'erne levede vi, her ude på landet**, stadig i et bondesamfund, hvor gensidig forpligtelse, nøjsomhed og hjælpsomhed var nogle af nøgleordene.

Det kan godt være, at partiet Venstre var det dominerende landbo-parti, men det var vist inden, de kaldte sig "Danmarks liberale Parti", for hjælpsomheden, det at støtte hinanden, give et nap med, var ikke blot nogle floskler på et stykke papir, nej, det var hverdagens Danmark - på landet. Vi tænkte slet ikke på socialisme eller kommunisme. Vi levede, boede, arbejdede i et forpligtende fællesskab.

Det er så muligt, at andre har taget patent på denne form for samvær eller samskik, senere hen.

Men sådan følte vi det ikke, fordi, det var sådan vi altid havde gjort.

Selve festen

Tja, hvordan kunne en typisk fest forløbe. Det afhang fuldstændig af, hvilken slags fest, det var og hvem der afholdt gildet. Hvis det f.eks. var bryllup eller sølv- eller guldbryllup, startede det hele flere dage forinden.

Familie, naboer og venner mødtes i nabo-

Hvem var med til bryllup

Modstående side, nederst:

1 og 2 er brudeparret Esther og Knud.

3 og 4 Møller-Hans og møllerkonen, Hans Hansen og Jensine. Brudens forældre.

5 Deres datter, Ellen (ugift).

10 Johannes Olsen (min far).

11 Ingrid Jacobsen (møllerens datter) gift med Anker "Skrædder" Jacobsen (39).

18 Karen Olsen (vores faster).

19 Hanne Jacobsen. Ingrid og Ankers datter.

23 Marinus Egelund, nabo fra "Hjørnegården".

25 Alex Jacobsen. Ingrid og Ankers søn.

26 Martha Olsen (min mor).

27 "Hedda" Egelund, nabo fra "Hjørnegården.

Gift med Marinus Egelund.

36 Olga Glue gift med 37 Pumpemager Henrik Glue, genboer.

39 Anker "Skrædder" Jacobsen, gift med møllerens datter, Ingrid (11).

Fotoet er taget uden for møllerens hus (i dag Aavej 55) af Holst Petersen, Ringe. Meget brugt fotograf i de år.

ens lade, lo eller garage, hvor man bandt granguirlander til en æresport. Der var altid nogen, der havde et par grantræer ude i skoven, som man "pelsede".

Så blev æresporten sat op om hoveddøren hos festens hovedpersoner. Dekoreret med årstidens blomster og elektrikerens monterede de obligatoriske kulørte lamper.

Traditionen tro, bød værtparret indenfor til smørbrød, måske suppe eller en gryderet med øl og sodavand. (Pizza var endnu ikke opfundet).

Morgenvækning

Igen, hvis det var sølv- eller guldbryllup mødtes man tidligt om morgenen og "sang parret op" til tonerne af et par - ofte halvforkølede - messingblæsere. Flaget gik til tops og parret kom ud iført morgenkåber.

Så blev man igen inviteret inden for, hvor der blev disket op med morgenkaffe og lune boller med tilbehør + måske "en lille skarp til halsen".

Aftenfest

Så gik dagen med gratulanter og gaver. Men om aftenen mødte man op, iklædt

sin fineste festtøj med nypudsede sko. Den fælles indmarch blev lidt efter lidt erstattet af en fællesang fra Højskolesangbogen, senere en købt eller selvskrevet velkomstsang. Akkompagneret af manden ved klaveret eller harmonikaen. Velkomst-tale og velkomst-skål. Og så gik man i gang med Gudrun "Kogekone's" 3-retters menu.

Indimellem afbrudt af SKÅL og lejlighedssange, taler og HURRA. "Og de skal leve..." "Og gid at det må gå dem vel, og gå dem vel...".

Indimellem kom rygevarerne rundt. Og der blev oset, så man knapt kunne se "en hånd frem for sig".

Men det var festligt, folkeligt og fornøjeligt. Og man kom hinanden véd.

Efter Gudrun's dessert var det tid til "at strække ben". Altså at tisse og ryge.

Imens blev gulvet ryddet og borde og stole stillet ud langs væggene, for nu skulle der gøres klar til dans.

Men inden dansen var der nu atter dækket op og så kom kaffen og fruens småkager på bordene. Småkagerne blev kom-

menteret (lavmælt) af de andre fruentimere. "Glimrende, de smager godt, lidt mere potaske måske, dem der kunne godt ha' fået lidt mere (tid i ovnen)". Sådan husker jeg kommentarerne. Så mere røg, store cigarer.

Bum-bumme-lum: Orkestret lagede fra land. "Rheinlænderpolka med skiftende dame". Så kunne alle mænd komme til at danse med alle koner. Fællesdans som "To-tur til Vejle". Forskellige valse og de hurtigere polkaer fyldte aftenens underholdningsprogram, og musikken fik 1 bajer eller flere. De kunne jo cykle hjem.

Hen imod midnat eller lidt over blev der gjort klar til natmaden. Rugbrød med pølse og surt - eller ost, gerne "Gamle Ole" og en go'nat-pilsner, det var lige sagen efter "al den dansen". Det gav jo tørst. Og så slingrede man hjemad. Mange mænd skulle lige pisse i en hæk på vejen, bajeren skulle jo ud igen og inden man gik i seng rundede bønderne lige stalden, for at tjekke om alt var ok.

Eftergilde

Ikke alle var med til festen. Men mange havde givet gave. Så de blev efterfølgende inviteret til eftergilde i tiden derefter. Kaffe og kage. Smørrebrød og øl. Det kom lidt an på gavens størrelse. Nogen var - trods alt - mere lige - end andre.

Der ryddes op

Ikke alene værtsparret havde nogle travle dage efter festen med at rydde op og spise rester. Også naboerne troppede op nogle dage efter for at tage æresporten ned. Atter blev man budt indenfor og blev trakteret. Sådan en fest kunne nemt strække sig over en hel uge.

Som du nok kan forstå, skulle der et godt helbred til at overkomme alle de fester. For husk på: Næste måned var det måske naboen's eller genboen's tur til at "banke en fest op", når han eller hun havde **"rund" fødselsdag**.

Men så slap man da for at lave æresport. Det var jo altid en formildende omstændighed.

Jo, jo. Livets mangfoldighed gik sin gang. Og det var jo ikke så tosset - endda.

Forsamlingshuset

Når jeg har fortalt om, hvordan vi festede, da jeg var barn, er jeg nødt til at tilføje, at mange fester naturligvis også blev afholdt i Forsamlingshuset. Byens og sognets samlingssted.

Så slap man for besværet med træhus, slæbet med borde og stole, samt alt bøvlet med service, bestik, borddækning osv. I 50'erne var der ikke ansat en fast vært i Forsamlingshuset. Det var Kristian "Murer" og hans kone, Frida, der passede og styrede udlejningen af huset og varetog alt det praktiske.

Men det var stadigvæk folk selv og kokekønen, der tilrettelagde og afholdt festene. Dog betalte man for leje, samt Kristian og hans kone for deres store arbejde. Første senere - engang i 1960'erne - ansatte bestyrelsen et værtspar som bestyrelse huset. Jørgen og Grethe Pedersen. For øvrigt venner af min mor og far. De drev Forsamlingshuset, som det hed. Forpagtning var det vist. Og Forsamlingshuset udviklede sig igennem årene stille og roligt til et respekteret fest- og samlingssted også uden for sognets grænser.

Martha og Johannes' sølvbryllup - 8. december 1968

Tirsdag den 8. december 1968 kunne Martha og Johannes fejre deres sølvbryllup, med alt hvad dertil hører. Æresport i gården, morgenvækning af naboer og venner og et rend af gratulanter dagen igennem. Sluttlig en fest i Ryslinge Forsamlingshus for familie, naboer og venner.

Martha og Johannes' sølvbryllup

Mor's tante og onkel, Marie og Karl Nielsen's sølvbryllup i Jyderup, 20. maj 1943, Flankeret af sønnerne Gert og Vagn Ove.